

‘Козацьке’, ‘Денвікське’ і ‘Слобожанське’ – 3,59–3,85 т/га. Практично не реагував на умови зволоження сорт ‘Константинівське’, який у 2015 році сформував найнижчу врожайність – 2,67 т/га.

В цілому за два роки досліджень менше реагували на погодні умови в період вегетації і забезпечували найбільш стабільну врожайність всі сорти селекції ВПДСС (‘Золотисте’, ‘Денвікське’, ‘Олітал’) та сорти ‘Ювілейне’ і ‘Козацьке’ селекції ІР ім. В. Я. Юр’єва НААН НААН. Сорти проса ‘Миронівське’ і ‘Слобожанське’ більше реагували на опади ніж на рівень зволоження ґрунту на час сівби. Сорт проса ‘Константинівське’ практично не реагує ні на рівень зволоження ґрунту, ні на кількість опадів за період вегетації.

Таким чином, у Південному Степу в усі роки можна висівати сорти ‘Ювілейне’, ‘Козацьке’, ‘Золотисте’, ‘Денвікське’ і ‘Олітал’. Сорт ‘Константинівське’ для південного регіону непридатний. Врожайність сортів ‘Миронівське’, ‘Вітрило’ і ‘Слобожанське’ може визначати лише погодні умови і вегетації і тому площі їх сівби потрібно обмежувати.

УДК 633.863.2

Криштоп Є. А., Будьонний В. Ю.

Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва, п/в «Докучаєвське-2», Харківський р-н, Харківська обл., 62483, Україна, e-mail: kafecobio@ukr.net

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ТА КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ САФЛОРУ КРАСИЛЬНОГО

Під час глобальних змін клімату, які негативно впливають на ріст і розвиток сільськогосподарських культур, необхідний комплексний підхід для виробництва екологічної рослинницької продукції, яка б відповідала новим сучасним вимогам. Доцільним є впровадження сафлору красильного, який є пластичним до екстремальних умов, проте на території України він малопоширений, хоча має дуже високий потенціал для розповсюдження та диверсифікації сільськогосподарського виробництва.

Сафлор красильний (*Carthamus tinctorius* L.) у силу своїх біологічних особливостей здатен не тільки забезпечити населення поживною рослинною олією, але і у перспективі бути як красильною, лікарською, кормовою і технічною культурою, що вкрай важливо для розвитку всього аграрного сектора України.

До основних переваг за вирощування сафлору красильного перед іншими олійними культурами належать:

- висока посухостійкість, що обумовлено ксероморфною структурою рослини;
- специфічні хвороби і шкідники сафлору не отримали широкого розповсюдження, що дозволяє обходитися без застосування пестицидів;
- глибока коренева система висушує ґрунт менше на відміну від соняшнику та може вилучати вологу і корисні речовини з більш глибоких шарів ґрунту;

- сходи сафлору стійкі проти весняних заморозків (до -5 °С);
- він є добрим попередником для ярих зернових культур;
- може використовуватися як страхова культура у разі пересіву озимих;
- культура не потребує високих фонів мінерального живлення;
- володіє фітомеліоративними властивостями;
- здатен зростати на малопродуктивних засолених ґрунтах;
- сафлор є гарною медоносною культурою, у порівнянні з соняшником період цвітіння розпочинається раніше, а цвітіння триваліше;
- насіння не викльовується дикими птахами та не обсіпається під час збирання;
- при рівні врожайності сафлору 9–15 ц/га рентабельність виробництва становить від 60 до 82 %.

Але основною перевагою слід вважати харчову цінність сафлорової олії, яка має декілька принципово важливих відмінностей від інших рослинних олій. Вона вважається корисною через високу концентрацію поліненасичених жирних кислот та займає особливе місце, оскільки має дуже високий вміст лінолевої кислоти (від 75 % і більше), яка належить до незамінних, тобто не може бути синтезована у людському організмі. Крім цього, сафлорова олія є природною сировиною для виробництва сполученої лінолевої кислоти (*conjugated linoleic fatty acids – CLA*).

Аналіз інформації свідчить про доцільність вирощування сафлору красильного і становить інтерес для подальшого вивчення та можливостей його широкого використання у харчовій, фармацевтичній та біоенергетичній сферах.

УДК 631.82/.85:635.52

Кутovenko В. Б. *, Данілов Д. В.

*Національний університет біоресурсів та природокористування України, вул. Героїв Оборони, 15, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: virakutovenko@mail.ru*

ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЙНОСТІ САЛАТУ ПОСІВНОГО (*LACTUCA SATIVA L.*) ЗАЛЕЖНО ВІД КОНЦЕНТРАЦІЇ МІКРОДОБРИВА «АВАТАР-1»

Мікродобрива є важливою складовою частиною заходів щодо підвищення врожайності овочевих культур, оскільки для росту і розвитку рослинного організму застосування тільки мінеральних або органічних добрив недостатньо. Як відомо, найкращий спосіб забезпечення рослин мікроелементами є позакореневе підживлення, головним чином у фазах інтенсивного росту і розвитку, коли елементи живлення засвоюються у великих кількостях, а коренева система не завжди здатна засвоїти їх у повному обсязі до потреби. У стресових ситуаціях позакореневе підживлення є практично єдиним способом забезпечення рослин деякими елементами живлення, особливо мікроелементами. Зважаючи на це, досить актуальним і перспективним питанням наукових досліджень є вивчення впливу комплексного мікродобрива «Аватар-1», на господарсько-цінні ознаки салату посівного в умовах Північного Лісостепу України.